

## РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Людмил Ф. Вагалински (НАИМ-БАН)

относно кандидатурата на гл. ас д-р Юлия Милчева Цветкова за заемане на академичната длъжност "доцент" в професионално направление 2.2. история и археология (Стара история и тракология – Географски информационни системи в помощ на античната история) чрез конкурс, обявен в ДВ бр. 50/15.06.2018 г.) за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“

Рецензията е изготвена според изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“, заложиени в Закона за развитието на академичния състав в Република България в сила от 05.05.2018 (раздел III).

1. Кандидатът притежава образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „стара история“ от 2005 година.

2. Кандидатът е заемал академичните длъжности „асистент“ и „главен асистент“ като преподавател в СУ от 1999 година насам без прекъсване.

3. Кандидатът е участвал в многобройни теренни археологически проучвания от 1994 година насам, включително като заместник-ръководител. Тук е мястото да подчертая, че Юлия Цветкова е магистър и по археология, което постига след магистратура и докторантура по история – и трите в Софийския университет, което е отличен пример за последователно и качествено научно израстване.

4. Кандидатът е представил публикуван монографичен / хабилитационен труд (освен обнародваната дисертация), а именно: „ГИС и Тракология. Приложения на Географските информационни системи в изследванията на тракийската история“. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2018. Това научно изследване не повтаря по какъвто и да е начин докторската дисертация на Юлия Цветкова, озаглавена „Проблеми на историята на Тракийски Херсонес в предримската епоха“. Още изборът на темата предполага приносен и новаторски научен подход, защото както правилно отбелязва и авторът (Предговор, с. 9), връзката между ГИС и тракологията е нетрадиционна за историческите среди. В рамките на 60 страници Юлия Цветкова запознава синтезирано българския читател със същността на ГИС, подготвяйки го за приложението му в три конкретни траколожки изследвания. Първото е посветено на пътя Херайон при Перинт – Аполония Понтика (точка 2.1 от изложението), изминат от огромната войска на Дарий по време на похода му срещу скитите в края на VI век пр. Хр. Съчетавайки ГИС с антични писмени

извори и археологически данни авторът успява да очертае убедително трасето на въпросния път. Разбира се, нужна е проверка чрез теренни археологически издирвания, което подчертава и Юлия Цветкова (с. 91-92). Вероятна териториална възстановка (карта 15, точка 2.2) на владенията на тракийския първенец Месад в югоизточна Тракия в края на V век пр. Хр. са второто успешно ГИС прилагане в географията (този път политическа) на древна Тракия от страна на кандидата. Проучвайки и чрез ГИС 51 публикувани монетни съкровища, съдържащи над 5800 бронзови екземпляри на Филип II и на Александър III, Юлия Цветкова достига до приносни изводи. Първо, тези смесени монетни находки произхождат главно от Тракия и то преимуществено от Горнотракийската низина. Второ, разграничават се четири периода на тяхното отлагане в рамките на 325 – след около 280 г. пр. Хр. Трето, струпването на поне част от тези съкровища може да се обясни с тракийски селищни центрове, в някои от които са настанени македонски гарнизони. Очертаното с ГИС местоположение на тези селища съвпада с ранноелинистически археологически обекти, което потвърждава правилния научен подход на автора. Краткото заключение (с. 141) поставя въпроса трябва ли днешната хуманитаристика и в частност историята да сътрудничи тясно с точните науки. Напълно подкрепям умерено утвърдителния отговор на автора, прозиращ в нейното цяло изложение. Бих го подсилвил с личното ми убеждение, че без такова адаптиране хуманитарните науки трудно ще оцелеят. Списъкът с използвани около 400 научни заглавия разкрива задълбоченост и отлична езикова подготовка, видна и от приложената автобиография. Речник на използваните ГИС термини и съкращения (с. 162-164) улеснява читателя. Приложените 21 фигури, 20 карти и 8 таблици успешно допълват изложението. Навсякъде е коректно отбелязано, чие дело са. Изложението се отличава с богат език и безупречна граматика. Стегнатият изказ засилва удоволствието от четенето. Представената за хабилиране монография „ГИС и Тракология. Приложения на Географските информационни системи в изследванията на тракийската история. Университетско издателство Св. Климент Охридски, 2018“ е оригинално и приносно научно изследване. Окуражаващо е, че сред съвременните български траколози има ГИС специалист. Още по-хубаво е, че той е и археолог, което му помага да свърже резултатите от двете науки, за да получи, какъвто е настоящият случай, качествено нова информация за древната (в случая антична) история.

4а. Освен обсъдената монография, представеният от кандидата списък с публикации за конкурса включва още 17 научни статии. Техните предмети на изследване потвърждават интердисциплинарния подход на Юлия Цветкова към историята на Балканите през I хил. пр. Хр. Всички статии са обнародвани в

сериозни научни издания. Две (№2 и 7) са публикувани в списание (Archaeologia Bulgarica, [www.archaeologia-bulgarica.com](http://www.archaeologia-bulgarica.com)), включено в Scopus. Статията (№2) за периодизацията и абсолютната хронология на ранножелезния период в южна Тракия (в съавторство с Георги Нехризов) е безспорен принос в археологията на европейския Югоизток.

Реална е авторската справка за приноса на 18те публикации, излезли след 2008 г., когато е издадена докторската дисертация на кандидата. Липсват каквито и да са данни за плагиатство в тези 18 научни изследвания.

От общо 137 цитирания на публикации на автора, 71 се отнасят именно до тези 18.

**Заключение:** Препоръчвам на научното жури да гласува положително кандидатурата на гл. ас. д-р Юлия Милчева Цветкова за доцент в професионално направление 2.2. история и археология (Стара история и тракология – Географски информационни системи в помощ на античната история) за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“.

Colonia Flavia Pacis Deultensium, 19.11.18

Людмил Вагалински

